

ACCESSIBILITY STUDY OF HISTORIC BUILDINGS AND CONTEMPORARY HERITAGE – ON THE EXAMPLE OF KIELCE’S PUBLIC UTILITY BUILDINGS

STUDIUM DOSTĘPNOŚCI OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH ORAZ DZIEDZICTWA WSPÓŁCZESNOŚCI – NA PRZYKŁADZIE OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ KIELC

Joanna Gil-Mastalerczyk*, Ewelina Gardyńska-Kieliś
Kielce University of Technology, Poland

Abstract

Ensuring the accessibility of buildings and spaces is a common contemporary challenge, in particular for historic buildings and spaces as well as the heritage of contemporary culture. It involves all activities aimed at adapting facilities and space to the needs of people with various disabilities, including seniors. The problem of aging societies and increasing life expectancy forces extensive changes both in the approach to architectural and urban design as well as in the practice of making historic buildings accessible through architectural solutions. Particularly in existing public buildings, it becomes very important to pay attention to the specific needs and reduced psychophysical abilities of various groups of architecture recipients due to their age. For this reason, the article analyzes the accessibility of selected examples of historical objects (case studies) functioning in the structures of the modern city of Kielce – for several dozen years. In order to get acquainted with the functioning and architectural solutions of buildings, which are among the most frequented by the general public, in situ research was carried out, the multi-criteria method was used, enabling comparative analyzes and being an effective tool in making a precise assessment. The research was focused on the location of the city of Kielce, taking into account current reports and statistics indicating the largest increase in the number of people over 65 in the Świętokrzyskie Voivodeship. It was found that it is important to revise the approach and generally accepted functional and spatial solutions regarding the accessibility of this type of facilities.

Keywords: monuments, contemporary cultural assets, sharing, alternative access, people with disabilities

Streszczenie

Zapewnienie dostępności budynków i przestrzeni jest powszechnym współczesnym wyzwaniem w szczególności dla obiektów i przestrzeni zabytkowych oraz dziedzictwa kultury współczesnej. Wiąże się ono z wszelkimi działaniami służącymi dostosowaniu obiektów i przestrzeni do potrzeb osób z różnorodnymi niepełnosprawnościami, w tym seniorów. Problem starzejących się społeczeństw i wydłużania się długości życia wymusza szerokie zmiany zarówno w podejściu do projektowania architektoniczno-urbanistycznego, jak i praktyki w zakresie udostępniania zabytkowych obiektów poprzez rozwiązania architektoniczne. Szczególnie w istniejących budynkach użyteczności publicznej bardzo ważne staje się zwrócenie uwagi na specyfikę potrzeb i obniżone, z uwagi na wiek, możliwości psychofizyczne różnych grup odbiorców architektury.

*Kielce University of Technology, Poland, e-mail: jmastalerczyk@tu.kielce.pl

Z tego względu w artykule dokonano analizy dostępności wybranych przykładów historycznych obiektów (case studies), funkcjonujących w strukturach współczesnego miasta Kielce – od kilkudziesięciu już lat. W celu zapoznania się z funkcjonowaniem oraz rozwiązaniami architektonicznymi budynków, należących do najczęściej uczęszczanych przez ogół ludzi, przeprowadzono badania *in situ*, wykorzystano metodę wielokryterialną, umożliwiającą przeprowadzenie analiz porównawczych i stanowiącą skuteczne narzędzie w dokonaniu precyzyjnej oceny. Badania skoncentrowano lokalizacyjnie na obszarze Kielc, mając na uwadze aktualne raporty i statystyki wskazujące na największy przyrost liczby osób powyżej 65 lat w województwie świętokrzyskim. Stwierdzono, że istotna jest rewizja podejścia i ogólnie przyjętych rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych w zakresie dostępności tego typu obiektów.

Słowa kluczowe: zabytki, dobra kultury współczesnej, udostępnianie, dostęp alternatywny, osoby z niepełnosprawnością

REFERENCES

- [1] Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (*Polish Act on Ensuring Accessibility for Persons with Special Needs*), Journal of Laws of 2019, item 1696.
- [2] Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (*Polish Act on Ensuring Digital Accessibility of Websites and Mobile Applications*), Journal of Laws of 2019, item 848.
- [3] Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm.), Journal of Laws of 2010, No. 243, item 1623, as amended.
- [4] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Journal of Laws of 1997, item 483, as amended.
- [5] Rezolucja ONZ A/RES/61/106 z dnia 13 grudnia 2006 r. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2012 r., poz. 1169), Journal of Laws of 2018, item 511, as amended.
- [6] Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010-2020: Odnowione zobowiązanie do budowania Europy bez barier, <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/13578/Europabezbarier.pdf>.
- [7] *Ochrona dziedzictwa kulturowego. Dostosowanie zabytków do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami – przepisy, zasady, dobre praktyki*, cz. 2, red. Bogusław Szmygin, nr 14, 2022, wyd. PKN ICOMOS Politechnika Lubelska, e-ISSN 2543-6422.
- [8] *Ochrona dziedzictwa kulturowego. Dostosowanie zabytków do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami – przepisy, zasady, dobre praktyki*, cz. 1, red. Bogusław Szmygin, nr 13, 2022, wyd. PKN ICOMOS Politechnika Lubelska, e-ISSN 2543-6422.
- [9] Gil-Mastalerczyk J.: “An accessible city” – a look from the perspective of the ‘60+’ generation, *Structure and Environment*, v. 15, (1), pp. 25-37, 2023, <https://doi.org/10.30540/sae-2023-004>.
- [10] The situation of older people in Poland in 2021, Statistical analyses of the Statistics Poland. Warsaw, Białystok 2022, source: <https://stat.gov.pl/>, accessed: 01.02.2023. /Sytuacja osób starszych w Polsce w 2021 r., Analizy statystyczne GUS. Warszawa, Białystok 2022, źródło: <https://stat.gov.pl/>, accessed: 01.02.2023.
- [11] Maciejowska-Haupt P.: *Przestrzeń przyjazna człowiekowi – przestrzeń przyjazna środowisku = Space – people and environmental friendly*, v. II, in: 6ULAR: Odnowa Krajobrazu Miejskiego: Miasto – Miejsca Ludziom Przyjazne: idee – koncepcje – realizacje: materiały Międzynarodowej Konferencji Naukowej Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej, monografia, t. 1, red. nauk. Nina Juzwa, Anna Sulimowska-Ociepka, tł. Marzena Zarzycka oraz tł. autorskie, Gliwice, Wydział Architektury Politechniki Śląskiej, 2012, s. 247-252, fot. – bibliogr. 4 poz., streszcz., tekst w wersji ang. w t. 2., ISBN 978-83-926402-6-4 (t. 1), ISBN 978-83-926402-5-7.
- [12] Gil-Mastalerczyk J.: *Discovering others and transforming the world together – the effect of an innovative attitude in sustainable design*. *Global Journal of Engineering Education*, v. 25, No. 1, 2023, pp. 21-28.
- [13] Haupt P., Gil-Mastalerczyk J., Gardyńska-Kieliś E.: *Multi-criteria evaluation of accessibility of modern public utility buildings – on the example of Kielce*. *Structure and Environment*, v. 16, (2), 2023.
- [14] *Project Accessibility Hub – Centre for Practical Accessibility Learning*, POWR.03.05.00-IP.08-00-CWD/20, implemented under the Operational Programme Knowledge Education Development 3.5 Comprehensive Programmes of Higher Education Institutions, Higher Education for Economy and Development, co-financed by the European Social Fund – co-financed by European funds) carried out by Cracow University of Technology and Kielce University of Technology, which is the project partner (2021-2023).